

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 12 K.
 Félévre . . . . 6 K.
 Negyedévre . . 3 K.
 Hirdetési díj: Egyhasábos
 hetente egyszeri hirdetése
 30 f. Közlemények sora 80 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
 KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
 és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal ::
 Kósch Árpád
 könyvnyomdája
 Eperjes, Fő-u. 59.
 :: Telefon-szám 16. ::**

Szózat a sárosiakhoz.

Egy eszme.

A szomszédos agilis Szepesmegye néhány lelkes tagja Szepesi Otthon létesítését tűzte ki céljául, amelyben a Budapestben tanuló, főiskolákat látogató ifjak és leányok csendes otthont találjanak, amelyben tanulmányaikat végezhessek.

A célt a Szepesi Egyesület Budapestben tűzte ki, ez hirdette a szepesi lapokban, buzdította adakozásra a szűkebb kis haza lakóit és kívánja megvalósítani. Szeretné, hogy mire a dúló világháború véget ér, békés otthont nyújthatna a hadakozott ifjaknak. A cél felé, ha lassan is, de biztosan halad. Az első évben, 1917-ben 12,000 koronát gyűjtött anélkül, hogy nagyobb akciót fejtett volna ki; a SZEPESI LAPOK most serényen buzgólkodik és a folyó év első hetében több mint 8000 koronát kapott erre a célra.

Az a gondolatom támadt: amit a szomszéd megye lakói kívánnak, akarnak, nem tehetné-e Sárosvármegye is? Amit a szülőföldjüket szerető Zipszerek meg akarnak valósítani, nem teremthetné-e meg a sárosiak szorgalma is?

Nagy és majdnem legyőzhetlen akadályt látok azonban szülőmegyém lakói között. Amíg Szepesmegye majdnem minden egyes lakója szepesinek érzi és vallja magát és nem emel korlátot a lakosság között, addig Sárosmegyében éles választófalak különböztetik meg a sárosit a sárosítól.

Azt tudjuk, hogy vallási vagy politikai ellentétek nem gátolják a művelt embereket abban, hogy egy körben működhessenek együtt, egymás mellett.

Az eszmét következőkben véljük megvalósíthatónak:

A sárosmegyeiek Budapestben egyesületet, kört alakítanának, amelynek minden sárosi születésű vagy származású egyén (férfi vagy nő) vagy testület tagja lehet, aki jelentkezik és akit a választmány tagjai sorába felvesz. A tagok adományai, tagsági díjai képezik a segélyezendő tőkét vagy összeget, amellyel arra érdemes főiskolai hallgatókat (fiúkat és leányokat) támogatnak. Együttal tőkét gyűjt egy otthonra, amelyben a segélyre szoruló hallgatóknak lakást, fűtést, világítást, esetleg ellátást nyújt pénzbeli segély helyett.

Rövid vonásokban ismertettük az eszmét. Lesz-e valamely eredménye, az attól a lelkesedéstől függ, amellyel ezt fogadják. Hogy meg lehet ilyesmit teremteni, a szepesiek megmutatták. (Igaz, hogy egyesületük 41 év óta áll fenn és működik; eddig több mint 40,000 kor.-val segítettek földieiket tanulmányaikban és ennek az összegnek majdnem fele megtért az ú. n. visszafizetésekkel, amelyet az annak idején

segélyt élvezettek az egyesületnek megtérítettek).

Háború van, a lakosság közt sok pénz forog; a fix-javadalmazással bíróktól eltekintve, a társadalom minden rétege dúsan aratott a háborús konjunkturából; itt az ideje, hogy ilyen emberbaráti, altruistikus egyesületet meg lehet kezdeni.

Előre hát földiek, ne késlekedjünk!

Munkára fel, könnyítsük meg a háborúból visszatérő ifjak tanulmányait és tömörüljünk rang-, nemzeti-, vallás-különbség nélkül!

k. n.

Közöljük ezt a megszívlelendő cikket, melyet a fővárosban lakó, de városunkból elszármazott tanférfi küldött be hozzánk. Megszívlelésre méltónak mondjuk a cikket, nem mintha az egy eszmét abban a javasolt alakban kivihetőnek, kívánatosnak, célirányosnak tartanók, de mert a forrás, amelyből fakadt, üdvözítő; ez a forrás a szülőföldhöz, a szűkebb haza rögéhez való ragaszkodás érzete, az úgynevezett *lokális patriotizmus*.

Hát ebből a lokálpatriotizmusból erre mivelünk Sárosvármegyében ugyan keveset tapasztaltunk. Mintha itt, a „gavallérok” megyéjében nem is volna talaja. És szinte idegenszerűen hatott reánk a levél olvasása: hát ilyen érzet is lappang valahol, egy szülőmegyétől elszakadt sárosinak szívében? Ilyen is lehetséges?

Bezzeg ha a szepesi újságok kezünkbe kerülnek, gyönyörűség olvasni, mint buzgólkodnak a Zipszerek az ő „kedves Szepességük” felvirágzásán, miként karolják fel a Budapestben létesítendő Szepesi Otthon eszméjét, mint vetelednek a megvalósítás munkájában. A gyűjtés erre a célra tavaly indult meg, ezidén lökést adott neki az Iglón megjelenő SZEPESI LAPOK egy lelkesítő cikke. „Levél a Szepesi Egyesület Budapestben tagjaihoz és minden igaz Zipszerhez!” Ez volt a riadó, mely nemsokára a szepességi berkekben lelkes visszhangot keltett. Íme néhány szemelvény az említett lapnak küldött válaszokból: „A mélységes együttérzés a szepesieket — bárhová is veti őket a sors — családi körré fűzi össze és vállvetett munkában és küzdelemben érleli és termi meg a legszebb és legnemesebb erények gyümölcsét.” Egy másik levélből: „Természetesen mi szepesiek is részt akarunk és részt fogunk venni hazánk e kulturmunkájából. A százados Zipszer-erények, szűkebb pátriánk történelmi multja egyszerűen szent kötelességünké teszik ezt.” Az egyik számban Ludmann Gyula altábornagy hosszú, lelkes levélben buzdítja az ő „szeretett földieit” a Szepesi Otthon ügyének felkarolására. „Erős a hitem — mondja ő —, hogy a szepesiek közismert hazafisága, minden nemes, emberbaráti eszme iránti lelkesége, a szűkebb haza iránti tradicionális ragaszkodás és abból gyökerező összetartás érzése mindnyájunkat tehetségünknek megfelelő áldozatkészre fog serkenteni” stb.

Ez az, ami Sárosban hiányzik, az össze-

tartozás érzete, az *entente cordial*, ezt kell a szomszéd megyétől ellesni, eltanulni. Ezt a már meglevő szándékot érlette meg, vitte dűlőre a fenti „Egy eszme”; ily irányú mozgalmat kívánunk indítani, propagálni lapunk hasábjain. Fel kívánjuk elsősorban rázni Sáros fiait a közönyből, nembánomságból, tespedésből. Meg akarjuk velük értetni, hogy az ő megyéjük sem utolsó megyéje az országnak. Hogy Sárossal a teremtő bőkezűen bánt, megáldva téreit természeti szépségekkel, kincsekkel s hogy Rákóczi megyéje dicső multra tekinthet vissza.

Hogy aztán a szép Sárosért mit lehetne tenni, mi legyen a célja a felbuzdulásnak, miben öltönn testet a szándékolt akció — arról a jövő számban.

M... sz.

Városi közgyűlés.

A Faragó polgármester háborús gazdálkodásának megvizsgálására kiküldött bizottság beszámolója működésének eredményéről.

Városunk képviselőtestülete f. é. január hó 26-ikán közgyűlést tartott. Ennek a közgyűlésnek úgyszólván egyetlen tárgya a polgármester negyedévi jelentése volt. E jelentéssel összefüggésben számolt be a városi tanács által felkért bizottság a polgármester háborús tevékenységéről. E beszámoló, amelyet lapunk mult számában egész terjedelmében közöltünk, teljes elégtételt szolgáltat a becsületében mélyen érintett polgármesternek. Azt hisszük, ezzel egy csapással végeszakadt annak a sok aljas mende-mondának, amely hetek óta gazdátlanul keringett, mesterségesen terjesztett a közönség körében. Idegemészto, önfeláldozó munkát végzett a háború alatt polgármesterünk. Végezte pedig e munkát lankadatlan eréllyel, fényes eredménnyel. Azok, akiknek alkalmuk volt összehasonlításokat tenni, a legnagyobb elismeréssel jelentették ki, hogy Eperjes a legjobban ellátott városok közé tartozik a háború alatt. Vajjon lehet-e undor nélkül gondolnunk azokra a névtelenség leplébe burkolódzó delatorokra, akik e talpig embert legdrágább kincsétől, becsületétől akarták megfosztani? Csoda-e, ha a hűtlen sáfarkodással gyanúsított polgármester idegzete, embertársiba vetett hite megrendült. A bizottság munkájára szükség volt tehát. Szükség volt különösen azok miatt, akik azt utólag feleslegesnek mondják, de akik előkelő hidegséggel nézték meggyanúsított polgármesterünk szörnyű lelkivívódását. A gladiator sorsát szánták neki, aki ha a nemtelen harcban elesik, felhangzik a szörnyű szó: „Vae victis”. A közgyűlés vita nélkül, egyhangulag elfogadta s magáévá tette a bizottság jelentését. A jelentéssel kapcsolatban Ágoston Károly és dr. Sztelho János szólaltak fel. Dr. Sztelho János képviselőtestület e kiváló és puritán jellemű tagjának felszólalását szösz szerint itt közöljük:

Tekintetes Közgyűlés!

Dr. Csátary Ágoston képviselőtestületi tag ama javaslatát, melynek lényege az, keresetsék módja annak, nem-e lehetne a tüzérségi

laktanya építési költségeinek fedezésére megkötött jelzálog-hitelbanki kölcsönből felvett és eddig el nem költött, mintegy 950,000 koronányi összeg gyümölcsözőbb elhelyezését, vagy az egész kölcsönnek visszafizetését eszközöltetni azért, mert a kaszárnya építési munkálatainak folytatására egyelőre — hosszabb időn át — gondolni sem lehet, lényegileg magaméva teszem. Minthogy azonban nagyobb horderejű, itt az ügy közelebbi tanulmányozása nélkül el nem intézhető kérdéssel állunk szemközt, tiszteletteljesen indítványozom:

Méltóztassék ezen kérdést — megfontolás és javaslatétel céljából — a város pénzügyi és jogi szakválasztmányához átteni.

Áttérve ezek után a polgármesteri jelentés kapcsán bemutatott, a háborús gazdálkodás megvizsgálására kiküldött bizottság jelentésére, van szerencsém a következőket előterjeszteni:

Midőn a városi tanács — dacára annak, hogy városunk legutolsó közgyűlése a polgármester háborús gazdálkodására vonatkozó elszámolását jóváhagyólag tudomásul vette, — mégis egy bizottságot kért fel a polgármester háborús gazdálkodásának összeállítására, — tette ezt főként azért, mert a polgármester jelentésének ama passzusa, mely szerint számadásai nincsenek a kereskedelmi törvény értelmébeni kettős könyvvitel szabályai szerint összeállítva, *egyesekben* ezen számadások helyességét illetőleg némi kételyeket ébreszteni alkalmasnak látszott.

Mindenekelőtt reá akarok mutatni arra, miszerint egyesek ama hite, mely szerint a háborús gazdálkodás számadásai a kereskedelmi törvény értelmébeni kettős könyvvitel rendszere szerint lettek volna összeállítandók, — *merően téves.*

A magyar kereskedelmi törvény — eltérően pl. a francia kereskedelmi törvénytől, mely a kereskedők részéről *egyöntetű könyvviteli rendszert kötelezőleg megállapít*, — azon liberális álláspontra helyezkedik, hogy kötelezi ugyan a kereskedőt üzleti állagának pontos képét nyújtó, rendszeres könyvek vitelére, a könyvvezetés rendszerét illetőleg azonban a törvény 25. §-ában kimondja azt, hogy a kereskedő *„a könyvvezetés bármily módját”* használhatja. A város azonban nem kereskedő, így tehát

reá nézve nem a kereskedelmi törvény intézkedései irányadók. A városokra, mint a községi törvény rendelkezései alá eső erkölcsi testületekre nézve, miniszteri rendelet által van szabályozva a könyvvezetés módja, mely elrendeli, hogy a városok számadásai — a pénztári naplók alapján — *az állami egyszerű számviteli rendszer szabályainak megfelelőleg állítandók össze, vagyis úgy, mint a tek. Közgyűlésnek legutóbb előterjesztett polgármesteri háborús számadások tényleg vezetve lettek.*

Ezek után, tek. Közgyűlés, mindenekelőtt reámutatok a tanács által kiküldött bizottság — most ismertett — jelentésére, mely szerint *a polgármester számadásai alakilag és anyagiilag kifogástalanok.* Mi, kik heteken át a polgármester háborús gazdálkodásának összeállítását végeztük, mindnyájan azon meggyőződést szereztük, hogy a polgármester számadásai egy — mindenkor a város érdekei felett szigorúan őrködő — becsületes ember hűségese sáfárkodásának tiszta képét nyújtják.

Hogy a tek. Közgyűlésnek a terjedelmes — sok ezer tételre kiterjedő — munkálatunk főbb mozzanatait minél könnyebben áttekinthetővé tegyem és munkálatunk elvégzésének módját röviden megismertethessem, engedtessek meg nekem a következők előterjesztése.

A tanács által kiküldött bizottság nem a polgármesteri számadások számszerű megvizsgálásával kezdte meg munkáját. Mi mindenekelőtt — mint ezt jelentésünk hangsúlyozza — a polgármester kumulatív vezetett számadásait *részekre felbontottuk*, nyitván minden egyes a város által forgalomba hozott élelmi- és közszükségleti cikkre és egyéb kiadásra külön-külön naplót, mely naplók mindegyikében az illető napló összes bevételi és kiadási tételei általunk bevezetve lettek, az illető naplóra vonatkozó elszámolási tárgy szám, súly és pénzbeli pontos megállapítása mellett.

Ilyként 52 külön naplót fektettünk fel, mely naplók a háborús gazdálkodás összes anyagát pontosan felölelik.

Kiindultunk ugyanis annak — kétségtelenül helyes — feltételezéséből, hogy ha az általunk felfektetett 52 napló záradatainak összege után naplóink eredményszámláinak összege egyezni fog a polgármesteri számadás eredményösszegeivel, akkor a polgármesteri szám-

adások — kétségtelenül — helyesek, ellenesetben a munkálatok egyike hibás lesz.

Naplóink végeredményét összehasonlítva a polgármesteri számadás végeredményével, megállapítottam, hogy az *általunk kihozott eredményszámok fillérre egyeznek a polgármesteri számadások végeredményével*, az 1917. évi december 19-iki állapotot tekintve.

Mi azonban a tanács által a háború összes gazdasági anyagának feldolgozására kértvéen fel, nemcsak a polgármesteri számadás zárónapjái, vagyis 1917. évi december 19-ikéig terjedőleg végeztük el az elszámolást, de elvégeztük ezt az 1918. január 18-ikáig bezárólag — vagyis számadásaink lezárta napjáiig — terjedő időre vonatkozólag.

Tettük ezt az erre vonatkozó tanácsi megbízatás alapján azért is, mert a polgármesteri számadások lezárta óta s illetve az 1917. évi december 19-iki közgyűlés után a polgármesteri jelentésben említett árukészletek — a zsákok és ruhabelés-készleteken kívül — értékesítve lettek.

Midig csak ezreket említve itt előterjesztendő számadataimnál, az elszámolásainkban fillérre kiterjedő egyes tételek helyett, — van szerencsém az elszámolás főbb tételeit a következőkben ismertetni.

Méltóztatnak visszaemlékezni arra, hogy a polgármesteri számadás ötmillió 718 koronányi forgalom mellett 249,000 koronányi netto eredményt tüntetett fel, melynek hovaforrása iránt az 1917. dec. 17-iki közgyűlés rendelkezett.

Azóta a készletek — a zsák- és bélésneműek kivételével — értékesítették, ezekért befolyt 54,000 korona, melyet 14,000 koronányi kiadás terhel. A fennmaradó 40,000 koronányi összegből levonva ezen készletek fejében a polgármesteri számadásokban előirányzott 20,000 koronányi összeget, maradna 20,000 korona, mint olyan netto-többlet, mely a polgármesteri számadások 249,000 koronányi tiszta maradványához hozzáadandó, minek folytán jelentésünk napján a háborús gazdálkodás tiszta maradványa 249,000 koronáról 269,000 koronára emelkedik.

Tisztelt Közgyűlés!

A háborús gazdálkodás zárszámadásait — a háborús gazdálkodás összes anyagáról a pénztár által vezetett napló adatai alapján —

TÁRCA.

Megyek...

Megyek az álmok rengetegjén,
S harcos valóság vesz körül,
A bánat erdejében járok,
Más addig boldog és örül.

Ha válaszütra lépek olykor,
Az elhagyott felé megyek,
Ahol szegények, sorsütöttek
S mindent bírók az emberek.

A harsogó öröm zajában
Sikoltást, sírást hallok én.
Itt mennyi gondtalan mosolygás,
Ott mennyi árva és szegény!

Amerre lépek: autó, préme,
Dús csillogású ékszerek...
— S penészes odvak rejtekében
Ehen pusztulnak — emberek!

Radványné Ruttkay Emma.

Művészestély — a vakok javára.

Sokan helytelennek tartják, hogy a háború alatt hangversenyeket, művészestélyeket rendeznek. Nem alkalmasak ezek a komoly idők arra, hogy szórakozzunk, mulassunk — mondják. A nemzet hős fiait szenvednek, pusztulnak s

ittthon hangversenyeknek, mulatnak az emberek. Nem osztom ezt a nézetet. A léleknek éppen úgy, mint a testnek, táplálékra van szüksége. Meggyötört lelkünk összetörne, ha fel nem vidítanók. Ha teljesen átengednők magunkat a gyásznak, a bánatnak, a szomorúságnak, nem bírnók el ezeket a rettenetes időket. Feltétlenül szüksége van a léleknek a felüdülésre, felfrissülésre. S lehet-e nemesebben, ártatlanabban szórakoztatni a lelket, mint a művészettel? A zene hangjainál, a költészet varázsos hatása alatt a lelkünk fölemelkedik a magasba, itthagya a mindennapi élet szennyest, poros levegőjét, nem látjuk, nem halljuk a körülöttünk zibongó élet tülekedését, vásári zaját, az emberek önzését, haszonlesését, irigységét; más, szebb hazában jár a lelkünk ott fent a művészetek, az eszményiség világában, ahol minden oly tiszta, oly üde, ahol kikelet virul, ragyogóbb a napsugár, illatosabb, színesebb a virág. A lelkünk valósággal megfürdik ebben a szép, bűbajos világban. S utána úgy érezzük, hogy erősebbek vagyunk, könnyebben viseljük a földi élet keresztjét, küzdelmét, szenvedését. Ezt éreztük január 26-ikán is a városi Vigadóban megtartott művészestély hatása alatt is. Erről a művészestélyről, annak szereplőiről akarunk most beszámolni. Hol is kezdjük? Talán azokkal, akik nem szerepeltek a pódiumon, nem voltak fölveve a műsorba. Kezdjük egy szép

asszonnyal a referádát, akinek külső szépségénél csak a lelke szebb, akinek nemes, jószagos szíve hozta létre az egész művészetét, akinek mindenre kiterjedő figyelme, kedves egyénisége már eleve is biztosította a sikert. Ugy-e tudják, ki ez a szép asszony? *Beretvánsné Semsey Karola*, aki szépséges lelkű nővéreivel együtt a háború kezdete óta mindenütt ott volt, ahol könnyet kellett szárítani, fájdalmat enyhíteni, szomorúságot vigasztalni. Az ő nemesen érző, gyöngéd szíve megesett a szerencsétlen világtalanokon, az ő súlyos keresztjük terhének könnyítésére rendezte ezt a szép estét is. Aztán folytassuk egy másik elegáns, szép asszonnyal, *Pfannl Jenőné* úrnővel, a bájos és előkelő ízlésű Zsanskynéval, aki munkás kis kezével 250 drb saját készítményű tárgyat ajánlott fel a vakok javára: gyönyörű selyem és bársony virágok, legyezők, frómappák, noteszek, különböző bekötésű könyvek, füzetek, tűpárnák, pénztárcák stb. El is kelt egy pár pillanat alatt mind s ez 1000 koronával gyarapította az estély tiszta jövedelmét. A csinos tárgyak értékét megszászorozta az, hogy a nemesen érző, finom lelkületű úriasszony mind sajátkezűleg készítette őket, időt és fáradságot nem kimélve. Az őszinte tisztelet, elismerés és szeretet hangján emlékezünk meg erről a két szép asszonyról, akik a művészestély műsorán nem is szerepeltek, de azért éreztük mindkettőjük nemes, jó-

elyesek, elleneset-
bás lesz.

összehasonlítva a
edményével, meg-
k kihozott ered-
a polgármesteri
4, az 1917. évi
kintve.

a háború összes
ozására kéretvén
zámadás zárónap-
er 19-ikéig terje-
st, de elvégeztük
zárólag — vagyis
— terjedő időre

zó tanácsi meg-
a polgármesteri
etve az 1917. évi
a polgármesteri
tek — a zsákok
l — értékesítve

lítve itt előter-
számolásainkban
helyett, — van
tétéleit a követ-

ni arra, hogy a
millió 718 koro-
0,000 koronányi
melynek hova-
17-iki közgyűlés

és belésneműek
ezekért befolyt
oronányi kiadás
koronányi ösz-
ejében a polgár-
ányzott 20,000
20,000 korona,
a polgármesteri
tisztá maradvá-
ytán jelentésünk
szta maradványa
nára emelkedik.

számadásait —
s anyagáról a
atai alapján —

külső szépsé-
ek nemes, jó-
z művészetét,
elme, kedves
ította a sikert.
y? Beretvásné
kú nővéreivel
lenített ott volt,
dalmat enyhí-
Az ő nemesen
szerencsétlen
ztjük terhének
estét is. Aztán
p asszonnyal,
os és előkelő
ás kis kezével
at ajánlott fel
m és bársony
teszek, külön-
ek, túpárnák,
pillanat alatt
varapította az
árgyak értékét
emesen érző,
sajátkezűleg
nem kimélve.
eretet hangján
p asszonyról,
m is szerepel-
ik nemes, jó-

egy bizottság állította össze, mely bizottság minden egyes cikk és egyéb számlalap összes kiadási és bevételi adatait — melyek mind-egyike szabályszerű kiadási és bevételi utalványok alapján nyert elkönyvelést — kilóra és fillerre menő pontossággal gyűjtötte össze.

Ezen bizottság az eperjesi pénzügyigazgatóság számvevőségének illusztris főnöke, az eperjesi három pénzügyi vezérigazgatói és az eperjesi ügyvédi kar három tagjából állott.

Bár én is egyik — jelentéktelen — tagja voltam ezen bizottságnak, mégis azt hiszem, hogy a köteles szerénység megsértése nélkül reámutathatok arra, hogy a bizottság összeállításának előbb ismertett *mikéntje* teljes garanciáit nyújtja annak, hogy ezen bizottság munkálata *alakilag és anyagilag teljesen korrekt*, így tehát a tisztelt közgyűlés munkálkodásunkat nyugodtan bocsáthatja a törvényhatóságához, ahol ez — újabb számvevőségi eljárás elővétele után — felülbírálatni fog.

Végül még abbeli óhajomnak adok kifejezést: vajha ezen ügy mielőbb végleg, *de mindenesetre mindenkit megnyugtató módon*, lekerülne a napirendről. Ezért kérem önöket, Uraim, méltóztassanak — ha bárkinek még akármily irányban, akár csak a legcsekélyebb felvilágosításra volna szüksége — hozzánk kérdéseket intézni, mely esetben én vagy a küldött bizottság más tagja kötelességszerűen és készségesen meg fogjuk adni a kívánt felvilágosításokat.

A városi közgyűlést a betegeskedő polgármester helyett Magyar József h. polgármester vezette. Részvétellel emlékezett meg a város halottairól: Dessewffy Ferencről, Rosmann A-ról, özv. Zelenka Pálnéról. Ezután felolvasta a polgármester negyedévi jelentését. A jelentés megemlékszik a honvédtűzér-kaszárnya építésének ügyéről. Erről s az ehhez fűződő felszólalásokról helyszűke miatt jövő számunkban referálunk. A polgármester háborús gazdálkodására vonatkozó jelentés megballgatása után Agoston Károly rendkívül meglehetően beszédben méltatta a polgármester elévülhetetlen érdemeit és indítványozta, hogy részére a közgyűlés 5000 kor. tiszteletdíjat szavazzon meg, amely indítványt aztán a közgyűlés Gömör János és Liptai Lajos lelkes felszólalása után a szakosztályok együttes üléséhez tesz át, előkészítés céljából. A negyed-

ságos szívének dobogását. A műsoron is szerepelt két asszony. Két szép asszony. Az egyik: dr. *Kelemen-Béla*né, ez a bájos, kedves asszony, akinek művészi előadásában, szavalatában már többször gyönyörködött az eperjesi közönség s akit már megjelenésekor is elhalmoztak a ragaszkodás, a tetszés, a szeretet ezer meg ezer jelével. Herczeg Ferenc „Bekvártélyozás” című magánjelenetét adta elő nagy-nagy hatással. A kedves kis darab minden szépségét érvényre juttatta biztos fellépésével, sikkes, elegáns mozdulataival, ügyesen színező hangjával, művészi alakításával s egész egyéniségének bájával, szeretetreméltóságával. Zajos, meleg sikere volt. Sok-sok tapsot aratott a másik szép asszony: *Imre Gézáné* is, aki Herczeg Ferenc „G-dur szonátá”-ját adta elő *Kriskó Miklóssal*. Egy fiatal asszony naivsága, duzzogását, féltékenységét élethűen, kedvesen, bájosan adta elő. Határozottan nagy a tehetsége efféle szereplésre, reméljük, hogy a jövőben gyakrabban fogjuk élvezni kiváló művészi alakítását. Partnere: *Kriskó Miklós* csak fokozta

évi jelentéshez dr. Obetkó Dezső szólott még hozzá — a jogász képvisleti tagok zajos ellenmondásai közepette. A h. polgármester végül szép szavakban emlékezett meg özv. Semseyné Kósch Kornélia 2000 és Glasner Mór és neje 10,000 koronás alapítványairól, amelyeket a közgyűlés hálával és köszönettel elfogadott.

A Kereskedők Társulatának jubileuma.

Az Eperjesi Kereskedők Társulata január 27-ikén, közgyűlés keretében ünnepelte meg fennállásának 30 éves fordulóját. Ha ez az évforduló béke idejére esik, bizonyára impozánsabb módon ünneplik meg az érdemes egyesület nevezetes évfordulóját. Így azonban az egyesület tagjai csak a maguk körében, de annál bensőbb érzelmekkel tekintettek vissza a küzdelmes multra. Mert hiszen ebben a harmincesztendő mulatban volt sok lelkes törekvés, buzgó nekilendülés, de volt sok közöny is, amely az egyesület működését hosszabb-rövidebb időre megakasztotta.

Harminc évvel ezelőtt történt, hogy tizenhárom lelkes kereskedőifjú szükségét érezte a tömörülésnek és tevékenységük folytán Podraczky János elnökle alatt megalakult a Kereskedőifjak Eglete. A szervezők közül ketten még ma is tagjai az egyesületnek: Dahlström Károly és Tydor Lipót. Az egyesület tízéves fennállása után Oswald Károly vezetésével átalakult a Kereskedők és Kereskedő-ifjak Egyletévé. Alig néhány évre rá Kósch Árpád elnökle alatt a Kereskedők Társulata lett belőle. Kósch Árpád után Holénia Bélát választották meg a Társulat elnökévé, aki ismert agilitásával, élénk szellemével új életet öntött az egyesületbe. Már 27 éve tagja az egyesületnek. Kezde mint közkatona és végigharcolta a társulat küzdelmekben gazdag multját, de mindig a szebb jövő reményében, mint ellenőr, pénztáros, jegyző, titkár és utóbb mint elnök. Mindenkor önzetlenül fáradozott az egyesület érdekében és így méltán megilleti őt az a nagy elismerés és őszinte ragaszkodás, amellyel a társulat tagjai iránta viseltetnek.

A jubileumi közgyűlés mindvégig lelkes hangulatban folyt le. Holénia Béla elnök emelkedettségű megnyitójában vázolta az egyesület megalakulását, fennállásának főbb mozzanatait

a kedves dialóg mulatságos jeleneteinek, félreértéseinek zajos sikerét ügyes alakításával. A műsor első számában *Hercz Ottó* szerepelt, ez az istenáldotta, széptehetségű zongoraművész, aki Chopin gyönyörű műveit interpretálta. *Hercz Ottó*ról újat alig írhatunk: közönségünk jól ismeri őt s mindig jobban és jobban gyönyörködik a játékában, annyira beleéli magát a Chopin lelkébe, szinte átéli a darabot. Mennyi lágyág, mennyi elmélyedés, mennyi finomság van a játékában s milyen briliáns a technikája! Percekig tapsolták őt. A második pontban *Draskóczy László* zászlós énekelt cigányzene mellett. Kellemes hangján, mély érzésén kívül fokozta sikerét az a körülmény, hogy ez a fiatal katona 16 hónapi keserves orosz fogság után most került haza édes hazájába, úgy, hogy búsongó dalaiban sok-sok — Oroszországban sínylődő — honfitársunk vágyakozását, sírását, zokogását hallottuk. A közönség nagy melegséggel és szeretettel ünnepelte őt. *Szemere Márton* gordonkajátékában közönségünk mint mindig, úgy most is nagy örömi-

és mai tevékenységét. A visszapillantás érdekes, hangulatos, de tanulságos is volt a tagokra nézve. A megnyitó után *Draskóczy Lajos* koll. igazgató a Kollégium, mint a Kereskedők Társulata legrégebbi alapítótagja nevében üdvözölte a jubiláns társulatot. Ezután dr. *Maibaum Artur* ügyvéd, a társulat ügyésze és titkára számolt be gondosan megírt, tartalmas jelentésében az egyesület másfél évi tevékenységéről. Az egyesület vezetősége mindegyik lehetőséget megteremtett a kereskedelem érdekében, úgy hogy a tagok érdeklődése csak fokozódott, a tagok száma gyarapodott. Első feladatának tekintetű a fűszerkereskedelem szervezését; megkövetelte ezt a fogyasztók érdeke, de a mindinkább kevesbedő árúk helyes elosztása céljából a kiskereskedelem is. Az új adótörvények életbe léptetésekor az elnökség megnyerte *Bauer Gusztávot*, Kassa városának adóügyi tanácsosát, aki két előadásában ismertette tanulságosan az új törvényeket. A háborúban megrokkant kereskedők, valamint a hadi-özvegyek és -árvák javára a választmány segítő-alapot teremtett. Hogy pedig a béke bekövetkezése után az egyesület saját helyiségében működ-hessék, e célra felszerelési alapot létesítettek. A választmány különben éberem örködött a rend fölött, a tapasztalt visszaéléseket megszüntette és az egyenetlenségeket kiküszöbölte. Így az egyesület működése hasznos volt a kereskedőkre, de hasznos volt a közönségre is.

A közgyűlés ekkor félbeszakította a napirend tárgyalását és a választmány javaslatára nagy lelkesedéssel, egyhangúlag a társulat tiszteleti-tagjává választotta *Faragó József* kir. tanácsost, Eperjes szab. kir. város polgármesterét, a kereskedelem érdekében szerzett hivatlatlan érdemei elismerésül. A társulat csak önmagát tisztelte meg, amikor olyan férfiút választott tiszteleti-tagjául, aki egész életét a köz javára szenteli. Igazán megragadó volt az a lelkesedés, amellyel a testület kifejezte elismerését a kiváló férfiú iránt.

Ezután *Kun Sándor* pénztáros ismertette az egyesület vagyoni állapotát, a számadásokat és a költségvetést. A közgyűlés hálás köszönetének kifejezése mellett adta meg a felmentvényt buzgó pénztárosának, de köszönetét nyilvánította a számvizsgáló-bizottság tagjainak, *Ambrózy Bélának*, *Dahlström Károlynak* és

mel gyönyörködött. A magyar nőta minden mélységét, merengését, ábrándozását, szilajságát átérzi *Szemere*, azért tud olyan szépen, oly mély érzéssel gondolkodni. Lelkes taps volt a jutalma. S végül hálás elismerés pálmáját nyújtjuk át a conferencier nehéz tisztét betöltő *Görgy Istvánnak*, ennek a szellemes, kedves fiúnak, aki a maga szeretetreméltó egyéniségével, fesztelen közvetlenségével, bohóságaival, kacagtató ötleteivel, ügyes és biztos fellépésével annyi kedves, mulatságos percet szerzett a közönségnek. El is halmozták őt szeretetükkel, tetszésükkel, zajos tapsaikkal.

Az estély tiszta jövedelme 2000 kor. volt.

A szép estélyért hálások lesznek azok a szerencsétlen világtalanok, akiknek javára fordítják a tiszta jövedelmet, de a rendezőknek: *Beretvásné Semsey Karola*, br. *Ghüllány Lászlóné* és *Imre Gézáné* úrnőknek, valamint a szereplőknek hálások vagyunk mi is, akik egy kellemes este sok-sok kedves emlékét köszönjük nekik.

Dr. Wallentinyi Samu.

□□□

CSEMEGÉK, CUKORKÁK
LEGJOBB MINŐSÉGBEN

KLEIN JENÓNÉL **BODEGA**
FŐUTCA : TELEFON
46. SZ. : 162. SZ.

Révész Jenőnek is. Az elismerés bőven kijutott az elnökségnek, valamint a leköszönt választmány tagjainak is, akiknek érdemeit Földes Zoltán méltatta felszólalásában.

A gyűlés végén a választmány tagjait választották meg. Rendes tagok lettek: Ambrózy Béla, Atlasz Samu, Dahlström Károly, Feldmann Adolf, Fried Simon, Fuchs Márk, Gerő Mihály, Grossmann Ármán, Klein Jenő, Kun Sándor, Mikolík István, Mussoni Antal, Oszwald Béla, Pálesch Árpád, Révész Jenő, Singer Ede, Spira Miksa, Tydor Lipót, Vajdicska Kálmán és Wohl Izidor; póttagok: Reichard Jenő, Sváby Ferenc, Klein Ferenc és Landau Izidor.

A jubiláris évforduló legyen kiinduló-pontja a társulat életében egy tevékenyebb, virágzó korszaknak!

Ipari elmaradottságunk okai.

Írta Stark Zsigmond gépészmérnök.

III.

Magyarországon az 1910. évi iparstatistika szerint mintegy 3000 nagyiparvállalat van, melyek békében összesen körülbelül 900,000 munkást foglalkoztattak, vagyis az ország lakosságának csupán 4 1/2 %-át. E helyen a kisiparra nem terjeszkedünk ki.

Az összes nagyiparvállalatból Budapestre kerekén 600 gyár jut, vagyis az összesnek 20 %-a. A nagyipari városok közül Pozsony 60, Pécs 45, Győr 28, Sopron 25, Kassa 32, Nagyvárad 26, Arad 35, Temesvár 38, Brassó 45, Győrben 48, Kolozsvár 36 nagyiparvállalattal szerepel.

Ha azonban mélyebb betekintést nyerünk a statisztikai adatokba, azt fogjuk találni, hogy összes iparvállalataink 25 %-a az élelmezési iparral (malom, szesz- és egyéb élvezeti iparág), 15 %-a feldolgozással (nagyobbára fűrésztelepek) és 20 %-a építőanyaggyártással (tégla, mész, cement, magnésit stb.) foglalkozik, úgy hogy körülbelül csak 40 %-a, vagyis összesen 1200 gyár vállalat foglalkozik a tulajdonképeni ipari anyagok gyártásával.

Mily elszomorító adat ez, ha összehasonlítjuk a kis Csehországgal, amelynek egy-magában több gyára van, mint egész Magyarországnak!

Mindebből az tűnik ki, hogy még ipari téren is par excellence a mezőgazdasági ipar dominál nálunk.

Kétségtelen, hogy valamely ország természetes ipari fejlődése elsősorban azon a téren történjék, melyhez a nyersanyagokat is ő maga szolgáltatja. De sajnos, ezt csak a mezőgazdasági ipar terén tapasztaljuk. Azonban még itt sem mindenben; pl. a mi burgonyakeményítőgyárosaink még a közelmúltban is nagymennyiségű nyersanyagot szállítottak ki Ausztriába, hol a sokkal értékesebb szörpgyártásra használták fel.

Még sokkal elszomorítóbb a fatermelésünk; nyersanyagaink legnagyobb része kivándorolt a külföldre, honnét mit kész butor és sok más faárú formájában került vissza. Legdeprimálabb azonban a jelenlegi háborús fatermelésünk, midőn a legszebb ipari műfánkat, a bükk-, tölgy- és gyertyánfát rendre döntik és szén híjján tüzelési célokra használják fel, amely fa különben hivatva lett volna a felendülésre váró faiparunknak legnélkülözhetlenebb nyersanyagául szolgálni.

A bányáipar meg egyenesen elrettentő például szolgál a mi gazdátlan gazdálkodásunknak. Mennyi kiaknázatlan bánya, mennyi rablógazdálkodással kifosztott, még értékes ércbánya hever parlagon; aztán érceinknek — a vas kivételével — mily minimális ipari feldolgozása vár még sok milliónyi heverő tőke segítségével és új értékek kovácsolására!

Agyagunk, ez a százféle változatban itt heverő vagyonunk, mely csak értéktelen sárként állja utunkat járhatlan tájakon, mennyi sok tétlen munkáskéz foglalkoztatását lesi; szinte magától felkinálkozik, de senki sem talál benne áldást! Pedig milyen nagyszerű jövő vár még erre! Csak egy nagy agyagmestere volt Magyarországnak, ki felismerte, hogy ez országunk mily kiváltságos helyzete van e téren, ez a pécsi Zsolnay volt, aki a legértéktelenebb pécsi agyagból a legértékesebb eozeneket gyártotta. Sajnos, nálunk eddig csak durva fazekakat és cserépkályhákat tudtak inkább rosszul, mint jól gyártani, a porcellán-, fayence- és majolika gyártást meg a bölcsebb Csehországnak engedték át. E téren pedig könnyű volna a boldogulás útja, mivel nyersanyag van, munkaerő is bőven akad majd ismét az elkövetkezendő béke idején, hisz Magyarországnak a fazekasok a legrégebb kisiparosai, csak helyes szervező erők hiányoznak a megfelelő vállalatok megteremtésére.

Gyapjában nemcsak bővelkedünk, hanem kezdve a legfinomabb merinótól a legdurvább ráckagyapjúig, mindenféle fajtát termelünk, mégis a gyapjúipar nálunk még ezideig nem tudott gyökeret verni, hanem ahelyett nyersanyagainkkal Morvaországot és Sziléziát boldogítottuk, hogy aztán az ő zsebük a tőlük drága áron visszavásárolt készárúkon duzzadt a haszontól. Egyetlen ipari téren sem félnek Ausztriában annyira a vámsorompóktól, mint éppen a textilipar terén, mivel ez esetben Cseh- és Morvaország nemcsak az olcsó nyersanyagbeszerzési forrásokat, hanem egyetlen értékesítő piacukat is elvesztik. Mert az ma már köztudomású, hogy ezek az osztrák textilgyárak nem Ausztriában, hanem Magyarországon értékesítik gyártmányaikat. Az osztrák angol szövetet viselt, a magyarnak a brünni posztó is jó volt egykor.

De hát kik is alapítottak tulajdonképen Magyarországon gyár vállalatokat?

Ha a létező vállalatoknak keletkezési forrásait kutatjuk, azt fogjuk találni, hogy ezeknek 80 %-át vagy élelmes idegen vállalkozók, vagy külföldi bankok és pénzcsoportok teremtették. Így keletkezett régen Budapestén a Ganz-gyár, a Schlick-, a Láng-, a Nicholson-, a Walsler-gyár, a Danubius-hajógyár és sok más. Vidéken, különösen az osztrák határon, az összes vállalatokat vagy osztrák szakemberek, vagy már meglévő osztrák gyárak létesítették, melyek magyar piacainak elvesztésétől féltek.

Pozsonynak nincs egyetlen egy valamire való gyára sem, melyet magyar ember teremtetett volna, pedig van vagy 60 igazán nagy és jól prosperáló vállalata. Brassó és Győrben mind virágzó vállalatokkal dicsekedhetik, egytől egyig szászok létesítették. Arad, Temesvár és még több nagy gyár város csak úgy hemzseg a külföldi vállalkozóktól. (Weitzer-féle vaggongyár, temesvári kalapgyár, Turul-alias mödlingi cipőgyár stb.)

Magyarország összes gázgyárai belga pénzzel jöttek létre; ezek voltak egykor Magyarország legjövődélmezőbb vállalatai. Magyarország bányáinak értékpapirjai legnagyobbbrészt idegen kézben vannak, ami ugyancsak kedvező tünetnek tetszenék, ha a vezetése is nem idegen-ajkúakra bíztnék és ezzel nem elsősorban magyarelles érdekeket támogatna.

A resiczai nagy vasművek osztrák kézben vannak, a rimamurányi társaság, a hernád-völgyi r.-t. nagyrészt a bécsi Bankverein zsebeibe vándorolt és tartja vasmarkában az osztrák vaskartell által kiszipolyozott magyar vasérelkeltséget. A bécsi Länderbank is már dicsőségesen uralkodik Magyarországon, a mezőgazdasági gyárakat kerítvén elsősorban hatalmába.

Csak a háború folyamán a hadvezetőség

iniciálására jutottak sokan arra az öntudatra, hogy a konzervgyárak mily fényes jövő elé nézhetnek nálunk, hol erdei bogycsók és kertivetemények (káposzta és zöldségfélék) konzerválása eddig csak műkedvelők által művelt foglalkozási ágat képezett.

A földgázzal is csak kísérleteztek sok éven át, míg végre a háború elején a Deutsche Bank olcsó pénzen kaparította hatalmába ezt a sok milliót érő természeti erőforrást, mely pedig egymagában elegendő volna Magyarország összes műtrágyaszükségletének előállítására (sátrómossav előállítására villamos úton).

Az átmenetgazdasági minisztérium is most kezd foglalkozni Magyarország vízi ereinek kihasználási ügyével; hogy mily eredménnyel, majd a jövő fogja megmutatni.

Mi magyar mérnökök már egy évtizede propagáljuk ezt a szénben szegény Magyarországon egyik legnagyobb erőforrásának hatalmas kiaknázási eszméjét, sajnos, kevés eredménnyel, mert a tőkétől távol állunk és akik ahhoz közel állottak, még csak bizalommal sem voltak irántunk. Pedig 1 1/2 millió lóerő, összes vízierőnk összteljesítménye, amiből eddig csak 10 % van kihasználva. Ezen energiaforrást 1 millió lóerőre becsülve csak, ennek évi lóerőteljesítménye akkora, hogy gőzüzemmel helyettesítve 20 millió tonna porosz szénnel egyenértékű, melynek mai beszerzési ára, tonnánként csak 100 koronát számítva, 2 milliárd korona! Ennyi pénzünk úszik el haszontalanul a kiaknázatlan vízierőinkkel!

Mindaddig, míg mi magyarok oly élettelenek maradunk ipari téren, mint amilyeneknek eddig mutatkoztunk, nincs jogunk a külföld létesítette vállalatokat kárhóztatnunk. Mert e vállalatok túlnyomó része egészséges alapon, kellő tőkével, helyes szervezéssel, szakemberek érett megfontolásával és alapos körütekintésével, az összes termelési és értékesítési tényezők kimerítő ismerete alapján jöttek létre. Ezért prosperálnak, fejlődnek és virágzanak ezek. Bár a többi magyar vállalkozók irigykedés és rosszakaratú ellenségeskedés helyett inkább okulkának e mintavállalatok nyújtotta példákban! Bár megtanulnák ezektől, mint kell helyesen és egészséges alapon vállalatokat létesíteni! (Folytatjuk.)

KÖZJÓTÉKONYSÁG.

A sárosvármegyei hadiárkvál alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1918. jan. 29-ikéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 75,317-62
Gojdics István czigelkai g.k. lelkész útján:	
X. Y. czigelkai lakos részéről	100-
id. Barilik J. " " "	5-
Mandl Henrik lemesi körjegyző a cukor-elosztás fölöslegéből: Sómos községből	51-
Böki községből	10-
Fekete Béla lemesi szolgabíró, petroleum-felosztás feleslege	2-34
Zelény József alsószalóki lakos, bíró útján:	
Alsószalók község volt úrbéresei	150-
Roskoványi József töltszéki körjegyző útján: a töltszéki fiatalság	12-
Fekete Béla lemesi szolgabíró útján: Vangor és társai keczerlipóczi lakosok adom.	50-
Rojkovich Antal bátorhegyi g.k. esp. útján:	
özv. Ruszinkó Júlia bátorhegyi lak. adom.	10-
Vetter Sándor ladomérvág. körj. beküld	23-
Grossmann Samuné börgyáros, földbirt., pécsújfalu lakos adománya	200-
Szakmár Géza bártfai főszolgab. beküld	75-
Szepesi János sároscsöszegi körjegyző	135-93
Fekete Béla lemesi szolgab. útján: Timkó István és Barej Mária lemesi lakosok adom.	40-
(Ezzel gyűjt. és adom. 5057K 65 f-re emelk.)	
Czirbusz Lajos bertóti körj. útján: Safran Gyula és Novotni Mátyás (egyenként 3-50)	7-
Scsavniczky Imre szentmihályfalvai körj. útján: Tumidalszki Andrásné és Kuba Istvánné szentmihályfalvai lak. adománya	20-

arra az öntudatra, fényes jövő elé bogyók és kertiségfélék) koncertek által művelt

leteztek sok éven a Deutsche Bankalmába ezt a sokrást, mely pedig a Magyarországi előállítására (samos úton).

isztérium is most zág vízi ereinek mily eredménnyel, tni.

nár egy évtizede szegény Magyarforrásának hatalmas, kevés eredményt álltunk és akik csak bizalommal 1 1/2 millió lóerő, nye, amiből eddig Ezen energia-tilve csak, ennek hogy gőzüzema porosz szénnel eszerzési ára, tonmítva, 2 milliárd el haszontalanul

gyarok oly élhe- en, mint amilyen, nincs jogunk a kárhoztatnunk. része egészséges szervezéssel, szak- és alapos körü- és értékesítési apján jöttek létre. k és virágzanak állalkozók irigy- geskedés helyett alatok nyújtotta ezektől, mint kell on vállalatokat

NYISÁG.

árvák alapja ja- lba, mint Sáros- 18. jan. 29-ikéig ak be:

K. 75,317-62

ész útján:

100-

5-

a cukor-

közsegből 51-

10-

etroleum-

2-34

író útján:

sei 150-

körjegyző

12-

tján: Van-

sok adom. 50-

esp. útján:

ak. adom. 10-

j. beküld 23-

földbirt.,

200-

b. beküld

gyzó „ 135-93

n: Timkó

sok adom. 40-

re emelk.)

n: Safran

kint 3-50) 7-

alvai körj.

Kuba Ist-

ománya .. 20-

Bujanovics Gyuláné öm. útján: ifj. Ma- darassy Gáborné Bujanovics Eszter buda- pesti lakos adománya 50-
Kánya Béla körj. útján: Csércs községiek 24-50
Abroncosos községiek 8-20
Felsőkányá „ 32-30
Poprádokrös „ 8-60

Ugyanannak útján:
Kánya Béla Csércs 20, Kánya Béláné Csércs 40,
Nyemecz János Orló 20, Bihun J. Poprádokrös 5,
Spenik László Csércs 5, Varhol M.-né Abroncosos 2,
Blascsák Istvánné Abroncosos 2, Stefancsik György
Abroncosos 1, Kuba Illés kalapos, Csércs 10, Kravecz
András bírságból 5, Hodobay László Felsőkányá 5,
Hodobay Sándor Felsőkányá 5, Vrabely János 3,
Zvolareny Mih. 5, Cservenyák Ferenc 10, Guttmann
Herman 4, Runtag Rezső 5, Quittmann Samu 3,
Apró tételekben 69, Feuer Herman 5, Reisz Mór 3,
Feuer M. 10, Goldberger Eszter 5, Leukanics Emil 5,
Mandlbaum Ábrahám 5, Wohlsteter Jakab 3, Apró
tételekben 24 kor.; együtt 279 kor., begyűlt összeg-
ből jegyzett hadikölcsön-kötvény (névértéke) .. 300-

Összesen: K. 76,632-49

A fentebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Egyúttal a mélyen tisztelt **adako- zóknak és gyűjtőknek áldozatkészségükért és sikeres fáradozásukért** — a hadiárvák nevében — hálás köszönetet mondok.

Eperjes, 1918. jan. 20. DR. MÁRIÁSSY BÉLA s. k.,
Sárosvárm. árvaszékének elnöke.

Lapunk kiadóhivatala útján a sárosvármegyei hadiárvák javára **Kucsma Margit** tanítónő Fintáról 30 koronát adományozott.

Az eperjesi hadiárvák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

Az EPERJESI LAPOK útján:

Dr. Ereky István pozsonyi egyetemi tanár 40-

A gyűjtés eredménye 1918. február 1-jén K. 56,414-48

Eperjes, 1918. február 1. FARAGÓ JÓZSEF,
kir. tan., polgárm.

Az eperjesi rokkant katonák alapjára a gyűjtés eredménye 1918. febr. 1-jén 3747-13

Eperjes, 1918. február 1. FARAGÓ JÓZSEF,
kir. tan., polgárm.

Az eperjesi hősök emlékére a gyűjtés eredménye 1918. február 1-jén K. 53,879-43

Eperjes, 1918. február 1. FARAGÓ JÓZSEF,
kir. tan., polgárm.

Hadialap. Az Eperjesi Kereskedők Társulata által létesített hadialapra e héten a következő adomány érkezett:

Holénia Béla társulati elnök adománya K 1000-
Eddigi gyűjtésünk .. 2242-23

Összesen .. K 3242-23

KUN SÁNDOR Eperjes, 1918. január 28. GLASNER MÓR
pénztáros. alelnök.

A népkonyhának. Dr. Rosenthal Adolf úr 160, dr. Sonnenschein Simon úr 50, Szauber Fülöp úr 10 koronát adományozott az Izr. Nőegylet népkonyhájának, melyet hálással köszön az elnökség.

Adományok. Az Eperjesi Villamvilágítási és Erőátviteli r.-t. a következő adományokat juttatta jótékony célokra: 100 kor.-val: Sárosvármegyei Jót. Nőegyletnek, Evang. Nőegyletnek, Izr. Nőegyletnek, Izr. Népkonyhának, Vakok Intézetének, Eperjesi hadiárváknak, Sárosvárm. hadiárváknak, Vöröskereszt-egyletnek, Faipari Szakiskolának; 50 kor.-val: Diakonissza-alapnak, Theologiai Otthonnak, Koll. Konviktusnak, Gör. kath. Alumneumnak, Kath. Alumneumnak, Izr. Kisdednevelő-egyletnek.

SZÉCHENYI-KÖR.

A febr. 6-iki zeneestét Borsody Károly, a zeneszakválasztmány h. elnöke rendezte. Műsor:

1. a) TSCHAIKOWSKY: **Canzonetta**; b) MOSKOWSKI: **Guitarre**; c) GOSSEC: **Tambourin**. Hegedűn előadja **Konyovits Náda** úrhölgy, zongorán kíséri **Wohánerné Hoffmann Olga** úrnő.

2. a) **Virágénekek** a XVI. és XVII. századból; b) **Népdalok** a Bartók-Kodály-gyűjteményből. Előadja **Szent-Istványi Juliska** úrhölgy, dalénekesnő, zongorán kíséri **Wohánerné Hoffmann Olga** úrnő.

3. STRAUSS-TAUSIG: **Valse Caprice II.** Zongorán előadja **Grossmann Ilonka** úrhölgy.

4. HUBAY: **VI. Csárdajelenet.** Hegedűn előadja **Konyovits Náda** úrhölgy, zongorán kíséri **Wohánerné Hoffmann Olga** úrnő.

5. a) HUBAY: **Óh, mért oly későn?...**; b) TARNAY: **Alkonyat**; c) LENGVEL: **Elmegyek...**; d) KACSÓH: **Piros élet...**; e) CSÍKY: **A pulyka.** Előadja **Szent-Istványi Juliska** úrhölgy, zongorán kíséri **Wohánerné Hoffmann Olga** úrnő.

Zeneest. Széchenyi-körünk jan. 23-ikán tartotta meg a jelen idény ötödik házihangversenyét. Az est rendezője dr. Wallentinyi Samu, a Kör titkára volt. A műsornak összeállítását mondhatni tipikusan valósította meg a Kör alapítójának azon szándékát, hogy a zeneesték mutassák be közönségünknek azokat a zenei erőket, melyeket az intelligens társadalom a nyilvánosság előtt még rejtve tart, s hogy a rendezőség ne csupán ma már alig megfizethető hivatásos művészeket szerzőtessen estélyeinkre, hanem hozza felszínre azokat, akik ha nem is úzik hivatásként a muzsikát, mégis őszinte és tiszteletreméltó készséggel hozzák közénk legjobb tudásukat. S így esetben az estély krónikásának nem az a feladata, hogy a kritika kéréseivel igényeinek magaslatáról tekintsen le a szereplőkre s olyan mértéket alkalmazzon, mint amilyen az elismert nagy művészek nyilvános fellépésénél jogosult, hanem az, hogy hálával méltassa a megnyilatkozó szívességét s megbecsülje azt a szolgálatot, esetleg áldozatot, amelyet a szereplést vállaló jó lélekkel Körünknek és közönségének meghoztak.

Estélyünknek ezt a rendeltetését s igazi „házi” jellegét a jelen alkalommal talán a leg-sajátosabban fejezte ki **Schramek Paula** úrhölgynek a fellépése, aki gitárkísérettel dalokat énekelt el. Műsorunknak ez a száma szinte visszaringatott bennünket nagyanyáinknak, a „Grossmütterchen”-ek biedermeieri egyszerű, meleg, rozsmaringos otthonába, ahol, ha kicsit szentimentálisan s naiv rigmusokkal, de őszinte közvetlenséggel dalolgatták el érzelmeiket, a nem nagyigényű gitár pengetésénél. S a vérzivatarok idején jól esik visszamerengnünk a békés polgári élet emberien józan világába, amikor nem volt erény a magával eltelt, elkapott ónhittség s a mindent lekicsinyelő hányaveti képzelgés. **Schramek Paula** keresetlen, polgári előadása bizonyára meg is hódította a közönség lelkét, mert ez hatalmas tapsokkal jutalmazta meg a szimpatikus megjelenésű, értelmes előadó úrileányt.

Házihangversenyünk többi szereplőinek előadását is örömmel könyveljük el körünk emléklapjain. Így **Sarló Mici** úrhölgy zongorajátékát, aki nagy gyakoroltságát, bravuros ügyességét ragyogtatta a zongora billentyűzetén. Választott darabjai, mint Chopin „Scherzo”-ja (B-moll), Brahms és Dohnányi „Rhapsodiá”-i föl is tetelezzik ezt az avatott technikát. S az ifjú úrileány nagy jövőt ígérő tehetséggel felelt meg e nehéz zeneművek nagy követelményeinek. Műértő közönségünk lelkes tetszéssel honorálta az ügyes, szinte tűnemenyes produkciót.

Nagy tetszést arattak **Kovács Mariska** úrhölgy énekszámai is. Programmpontjai voltak: Verdi: **Ária** a „Troubadour”-ból; Dienzl: **„Tavaszi dal”**; Wolf: **„Elrejtés”** és **Massenet: „Elégia”**. A nagytehetségű ifjú művésznövendék terjedelmes, üde és szépen csengő hangjával az énekművek kidolgozott előadásában helyenkint már a művészi tökély magasabb fokaira emelkedett. Különösen sok meleg báj nyilatkozott meg Wolf és Massenet interpretálásában. A magasabb iskolázottság zománcával ragyogó, sok átértéssel és érzéssel előadott ének méltó volt a zajos ovációra s a sokszoros kihívásra.

Méltó elismerést érdemelt ki végül **hodóssi Karácsony Zsigmond** úr hegedűjátéka, akinek finoman felfogott szalon-muzsikája Hubay-Händel „Larghetto”-ját, Tschaikovsky „Andante cantabile”-ját, Hubay „Idylle” és Sarasate „Spányol tánc” (III.) című darabját mutatta be gondosan síma, csiszolt s átértézt kidolgozással. Megtisztelő Körünk s szívbéli köszönet illeti meg a késmárki igazgató urat, hogy élvezetes hegedűjátékával gazdagította estélyünk értékes tartalmát.

A programmszámok zongorakíséretét **Moyzes Miklós** zenetanár úr szolgáltatta. Alkalmazkodó, diszkrét játékával ez alkalommal is derekas munkát végzett s szakértelmű irányításával, zenei színezésével jelentékeny része volt a házihangverseny sikereinek fokozásában.

Dr. Wick Béla.

Vitaeste. Egyre növekedik a közönség érdeklődése a vitaesték iránt, amelyeket az illusztris előadók kivül a vitaközönség felszólalók ügyes, hozzáértő fegyverforgatása tett érdekessé és élvezetessé a jelenlevők számára. A január 29-ikén tartott vitaestén **Koós Béla** főispán is megjelent, akit az elnöklő dr. **Máriássy Béla** melegen üdvözölt. **Dobay József** árvaszéki ülnök előadást tartott a **nemzetiségi kérdéstről**, amelyet a közönség mindvégig feszült figyelemmel kísért. Előadó alaposan ismeri tárgyát úgy elméletileg, irodalmilag, valamint saját közvetlen tapasztalataiból. Mindenekelőtt megállapítja, hogy hazánk nem nemzetiségi, hanem **nemzeti állam**, amelyben csak a magyar faj hivatott a vezető szerepre történelmi multjánál, szám-, erőbeli és kulturális súlyánál fogva és azért is, mert a nemzetiségeknek irrederenda törekvéseivel szemben, amelyek az ország fölbomlására vezetnének, a magyarság egyedüli célja az egységes és oszthatatlan erős magyar állam fenntartása. Előadó történelmi fejtegetésében visszanyúl a Kr. e. 5. századig s kimutatja, mint váltja fel e földön egyik hódító a másikat, de egyik sem képes állandóan megvetni a lábát, amíg végre az egymással küzdő szláv és germán nép versenyének véget vet a hún testvérek örökségét kereső vitéz magyar nép megjelenése, mely e földet végkép birtokába veszi. A honfoglalás után bevándorolt oláh, szerb, szász nemzetiségek aspirációjának történelmi jogcímé szöbe sem jöhet, de a hazánk őslakosságát képező tótság — mely szervezetenül, szét-szórtan élt — sem hivatkozhatik jogosan történelmi multjára. Nem is emeltek soha semmi-féle igényeket a mult század 30-40-es éveit, amidőn a panszlávizmus üti fel fejét, mely mozgalomnak lelkes apostola **Kollár János**, kinek célja az egész szlávok egyesítése. Előadó részletesen ismerteti a tót mozgalmat egész a világháború kitöréséig, a cseh-tót egyesülési törekvéseknek mind nagyobb méreteket öltő és bámulatos kitartással folytatott aknamunkáját, Hurbán, Hodza, Stur, Blaho, Maszaryk szereplését; a csehek semmi áldozattól nem rettennek vissza, hogy a felvidéket csehessé, kulturailag, gazdaságilag, érzelmileg és politikailag magukhoz ragadják. Egyes mozzanatok: az 1861-iki lipótszentmiklósi nemzetgyűlés, a Matica, a Detván és Cesko-slovensko Jednota c. egyesületek megalakítása, újságok, könyvek, röpiratok kibocsátása, bankok, fogyasztási egyesületek alapítása, a tót ifjaknak Csehországban való taníttatása. A Bach-korszak nyíltan támogatta e törekvéseket, a kiegyezés utáni magyar kormányok pedig keztyús kézzel kezelték azokat, nem ismerték fel azoknak veszedelmes voltát.

Mint társadalmi ellenakció megalakul a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület. 1895-ben tiltakozó gyűlést tartottak az összes nemzetiségek a millennium és a helységnevek magyarosítása ellen. Gondoskodnak róla, hogy agitacionális szennyiratokkal a külföldet ellenünk hangolják, a csehek állandó törekvése Magyarországnak romjain a dualizmus felrobbantása. A magyarság a veszedelmet még mindig nem ismeri fel, sőt egyes magyar pártok, mint a néppárt és szociáldemokratapárt jóhiszeműleg még politikailag szövetezik is a tót néppárttal. A Fehérváry-kormány alatt nyolc képviselőt küld már a tót néppárt a képviselőházba, a koalíciós kormány alatt pedig állást foglaltak a magyar vezényleti nyelv és önálló bank ellen. A Hlinka-per miatt Prágában tiltakozó nemzetgyűlést tartanak, a Reichsratban, az amerikai tót gyűléseken erős kifakadások történnek ellenünk, a csernovaiakért általános gyűjtést rendeznek. Björnson Björnsterne norvég író, Tolstoi Leo és Scotus Viator rossz információ alapján ellenünk írnak, agítálnak. Ily, évtizedeken át tervszerűen véghezvitt aknamunka közepett talált bennünket a világháború. Senki se csodálkozhatik a hazaárulás számos esetén, a cseh-tót brigád létezésén. Előadó ismerteti a magyar nyelv védelmére hozott, de többnyire csak papíron maradt törvényeket és egyes kormányférfiaknak a nemzetiségi kérdéssel szemben elfoglalt álláspontját. Előadó mindezek után szükségesnek tartja: 1. az irrederentizmushoz vezető aknamunkának kriminális úton való megfékezését, illetve beszűntetését, 2. a magyar nyelvnek intenzív tanítását és 3. az 1868. évi 44. t.-cikknek hatályon kívül helyezését.

A sűrű taps- és tetszésnyilatkozatokkal kísért előadás elhangzása után **Agoston Károly** emelkedett szólásra s rámutat, hogy míg a

mai nagyhatalmak a kisebb népek beolvadásával fejlődtek ki egységes nemzetekké, addig a magyar nemzet lovagiaságánál és türelmes-ségénél fogva meghagyta minden itt lakó népnek nyelvét és jellegét. Bizonyítja, hogy történeti, dinasztiai, geográfiai és gazdasági tekintetből itt csak egy államalakulat lehetséges: az egységes magyar állam. *Liptai* Lajos reflektálva az előadó által fölemlített több evangélikus pap és tanító üzeneteire, közli, hogy az evangélikus egyház erélyes intézkedésével gátat vetett a tót aspirációk érvényesülésének. A tót nép türelmes, csak lelketlen izgatók félrevezették. Az 1868. évi 44. t. cikket revideálni kell. Megbízható politikai és egyházi vezetőket kell kirendelni a nemzetiségi vidékekre. *Villecz* János szerint, ki sokat foglalkozott e kérdéssel, a tót-kérdés nem veszedelmes. De annál éberebb figyelemmel kell kísérni a csehek akcióját és ellene a legerélyesebben fellépni. A cseh nép felismerte, hogy úgy faji, mint gazdasági terjeszkedésének a magyar felvidék a legalkalmasabb talaj; pedig a cseh és tót (utóbbi magában is sokféle) nyelv és kultúra oly különböző, hogy itt egységről szó sem lehet. Hivatkozik erre nézve *Podrazky*-nak a FIGYELŐben megjelent tanulmányára. Rámutat végtelen politikai nemtörődömségünkre, mely lehetővé tette *Scotus Viator* garázdálkodását. Svájc, ahol a nemzetiségek amúgy is széthúznak, kantonokból létesült. Magyarországgal visszafelé szeretnék csinálni a dolgot: fel akarják darabolni s így magyar Svájcot csinálni belőle. Megalkuvásnak helye nincs: vagy megtartjuk magyar hegemoniánkat, vagy mi kerülünk alul. *Dr. Maléter* István nem híve az erőszaknak. A vezetőszeret nem karddal kell fentartani, asszimilálni kell kulturával, okos vezetéssel, politikával; a nagy magyar birtokokat az államnak ki kell sajátítania a nép részére s így a magyar nép elszaporodását és terjeszkedését előmozdítani; államosítani kell a közoktatást, a tanítóképzést. Az idő előhaladottsága miatt elnök a vitát berekeszti. Sz-ly.

A legközelebbi est február 5-ikén lesz. *Dr. Csatóy Ágost* egyetemi m.-tanár folytatja előadását a *tuberkulózisról*. Tárgyalja a védekezést és a gyógyítást.

A magyar-irodalmi szakválasztmány ismét egy kiválóan sikerült estét mondhat magáénak, amennyiben a január 30-ikán tartott estéje méltán sorakozik az eddigiek mellé. A kisterem ez alkalommal is a szó szoros értelmében zsúfolásig megtelt érdeklődő közönséggel, melynek soraiban számosakat láttunk, akik a felolvasást végigállották, csak hogy hallhassák *Holénia* Béláné *Sonja Kowalewskáról* tartott előadását. — *Holénia* Béláné ki is érdemelte a közönségnek ezt a figyelmét és érdeklődését, mivel a hozzáfűzött várakozásnak teljesen megfelelt, sőt egy új oldalról mutatkozott be, amelyről őt eddig nem volt alkalmunk megfigyelni: megismertük benne ez alkalommal a *lélekbúvárt*. *Sonja Kowalewskának*, a kiváló orosz író- és tudósónak nem egyszerű életrajzát mutatta be előttünk, hanem finom lélektani analízissel szedte egyéniségét, kimutatva, mi volt meg benne természetből adott s mit fejlesztett ki belőle a környezet hatása és a saját munkája, hogy azután ismét megkonstruálja — és pedig gondosan — annak a kiváló asszonynak összefüggő jellemképét. Ha már magában véve érdekes és vonzó ilyen ritka egyéniség életének, jellemének az ismertetése, annál becsesebb, ha azt egy finom női lélek teszi, aki sok olyan lelki rejtélybe jobban, könnyebben tud behatolni, amely férfiszem előtt éppen nem, vagy csak részben és nehezen nyílik meg. — *Holénia* Béláné ez sikerült, mert ő nemcsak azt tudta megérteni közönségével, hogy lett *Sonja Kowalewska* kiváló író és matematikus, de azt is, ami ennél nehezebb feladat, — miért vált ez a kimagasló asszony oly sok szép, nagy sikere mellett is boldogtalan? Ezen a ponton *Holénia* Béláné egyénit nyújtott s éppenséggel nem vont le *Sonja Kowalewska* nagyságából

azzal, hogy közelebb hozta őt közönségéhez arról a magaslatról, amelyre a tudósvilág elismerése ezt a tüneményes asszonyt állította. Ha ehhez hozzáteszük, hogy előadását tárgyának nemcsak alapos ismerete, de meleg szeretete is jellemezte és hatotta át s hogy tárgyát egyszerű, érthető, folyékony, választékos nyelven adta elő, akkor csak gratulálhatunk a *Széchenyi-körnek* ahhoz, hogy ezt a ritka kvalitású felolvasót a közönséggel megismertette. Reméljük, hogy *Holénia* Bélánéhoz ezután máskor is lesz szerencsénk a felolvasóasztalnál.

HIREK.

Eskütétel. *Dr. Körtvélyessy* Dezső, az eperjesi kir. törvényszék új elnöke, január 28-ikán tette le a hivatali esküt a kir. törvényszék tanácstermében. *Fekete Imre* kir. tvszéki bírót olvasta fel a kinevezés kéziratát, majd az eskü letétele után szívélyes szavakkal üdvözölte az elnököt. *Dr. Körtvélyessy* székfoglaló-beszédje során az állami tisztviselők súlyos helyzetét ecsetelte; aki erre a pályára lép — szegénységi fogadalmat tesz, kincseket nem gyűjthet. De azért nekünk is van kincsünk — mondá —: a kötelességérzet és a tisztesség; drágakövek ezek, melyeknek fényét elhomályosítani nem engedjük. *Klefner Gyula*, az eperjesi ügyvédi kamara érdemdús elnöke üdvözölte ezután az új elnököt az ügyvédi kar nevében, kérve, hogy azt a jóindulatot, melyet eddigél az ügyvédekkel szemben tanúsított, továbbra is őrizze meg számukra, mert csak ott van összhang a judikaturában, ahol az ügyvédet nem tekintik ellenségnek, hanem egyenértékű munkatársnak. *Dr. Körtvélyessy* megköszönte a megtisztelő üdvözlést, az ügyvédi kart változatlan jóindulattal biztosította. Végül *Szepesi János* sárosköszegi körjegyző a sárosvármegyei körjegyzők egyesülete nevében — mint annak elnöke — mondott üdvözlő-szavakat az új elnöknek.

Klema Imre hősi halált halt zászlóst hazahozták szerető szülei az édes hazai földre. Még tavaly a kollégiumi főgimnázium nyolcadik osztályának tanulója volt. Szelid lelke, becsületes egyenessége és szorgalma kedvelté tették őt tanárai és tanulóitársai, majd tisztjei, katonatársai előtt. Utolsó útjára elkísérték bajtársai, tanárai és tanulóitársai. A sírnál *Raab György VIII. oszt.* tanuló búcsúzott el a drága halottól a tanulóitársak nevében.

Házasság. *Williger Géza*, *Williger Pál* helybeli gyógyszerésznek testvéröccse tudatja, hogy *Hreblay Melániával*, *Hreblay Emil* m. kir. gazdasági felügyelő leányával *Hatvanban* jan. 19-ikén egybekelt.

Eljegyzések. *Rosenberg Henrik* eperjesi ügyvéd, katonai igazságügyi segédtszét eljegyezte *Szántó Hajnalkát* Ungvárról.

Krischer Samu Héthársról eljegyezte *Ornstein Szerénkét* Eperjesről. Minden külön értesítés helyett.

A vakokat gyámolító női bizottság ez évadban utolsó estélyét febr. 10-ikén rendezte a *Vigadó* nagytermében és ez alkalommal előképeket fog bemutatni. Az előadást tánc követi. Kezdeté 1/8 órákor. Karzatjegyekre előjegyzést elfogad *Pálesch Árpád* (4 kor.); belépőjegyek este a pénztárnál válthatók (3-50 kor.).

Nyeremény-cipők átvétele. *Kassán* a múlt évi szept. 2-iki kerti ünnepélyen kisorsolt, de még eddig át nem vett cipők nyerői ezúton értesítettek, hogy az említett cipők vagy a hozzájuk szükséges anyagok február 15-ikéig átvehetők a *Mészáros-utcai* honvédlaktanyában a főműhely vezetőjénél a tombolajegyek ellenében. A fent megjelölt határidőig át nem vett cipők ára — tekintettel a jótékony célra — a honvédlaktanyai özeveg- és árvaalap gyarapítására fog fordítani. M. kir. 9. honv. gyalogpótzászlóalj parancsnoksága.

Jótékony célú kabaré. Az Eperjesi Jótékony Leányegyesület *Holénia Béláné* elnök vezetésével február 8-ikán és 11-ikén kabarét rendez az *Olympiában*, felerészben az eperjesi hadiárva, felerészben saját pénztára javára. A rendezőség gazdag és változatos műsorral szolgál a közönség szórakoztatására. Színpadon két egyfelvonásos; lesz prolog, dialóg, ének és tánc. Az előadáshoz a jegyeket szerdától kezdve *Haltenberger* üzletében lehet megváltani, az előadás napján az *Olympia* pénztárában. Az előadás mindkét napon este 6 órákor kezdődik. Az érdekesnek ígérkező kabaréra előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

Képkiallítás. A lapunkban már említett eperjesi nagy műtárlat előmunkálatai serényen folynak. A pénzügyi palota impozáns utcai üzlethelyisége két hét óta az előkészítés munkájától hangos. Ez az egyedüli terem, mely méreteinél és fekvésénél fogva ily szokatlan nagy arányú képtárlat befogadására alkalmas. Ezen a kiállításon 84 magyar festőművész vászna kerül bemutatásra összesen 500 darab képpel. Ezek közt szerepel: *Berkes Antal*, *Béli Vörös Ernő*, *Boemm Ritta*, *Börtsök S.*, *Burchard-Béla-vary*, *Edvi Illés*, *Egervary Herrer Cézár*, *Heyer Artur*, *Jámbor Lajos*, *Jordán Miklós*, *Kacziány Ödön*, *Kézdi Kovács László*, *Krusnyák*, *Koszkol Jenő*, *Margittay Tihámér*, *Markó Ernő*, *Molnár Nagy Ernő*, *Neogrady Antal*, *Olgyay Viktor*, *Pállya Celesztin*, *Peske Géza*, *Szepesi-Kuska*, *Tölgysy Artur*, *Zorkoczy Gyula* és *Mousson J. Tivadar* 154 drb gyűjteményes kiállításával. A tárlat minden kiállított festménye eladó lesz szigorúan szabott és kiírt árakon. A belépődíjak jövedelme az eperjesi hadiárvaé. A megnyitás napjáról olvasóinkat kellő időben lapunk útján értesíteni fogjuk.

Vöröskereszt-művészestély Bártfán. Szépen sikerült, magas színű művészestélyt rendezett a Vöröskereszt-egylet járási fiókja, *Szalmáry Géza* főszolgabíróval és *Taly István* néval az élén. Előadásra került *Raff: Tarantellája* négykézre, *dr. Uhlig Leo* tb. főügyész és *László Lajos* fűrdőigazgató interpretálásában, aki mint zeneszerző és figyelmes kísérő is gyarapította sikereit. Jól megérdemelt tapsokat aratott *Löcherer Tamás*, a műkedvelőgarda főrendezője, saját dramolettjében és az aktuális strófák színpadi mókáiban, aki úgyis mint ötletes konferencier szerepelt. *Szutórisz Lenke* drámai tehetségével keltett feltűnést. Az est legsikerültebb száma *Molnár Fanny* k. a. és *Stirling hadnagy* a „Zokogva sír az őszi szél...” című, színpadra alkalmazott daljáték kettőse volt. Igen hatásos volt a művészi képek után stílszerűen összeállított arcképsorozat, melynél rámban a város legszebb leányait láthattuk: *Tóth Manyu*, *Cigány Ella*, *Orosz Gizi*, *Konczek Ella*, *Homolka Lidia*, *Széchenyi Ilus*, *Schultz Márta*, *Orosz Olga*, *Bojtos Máli*, *Káliz Erzi* személyében. Az estélyt nagyban emelte a *Bártfafürdői* tisztüldül-otthon tisztüldültségének megjelenése, akik a hangversenyt követő táncban játszták a főszerepet. A nivós estély a jótékony célnak 600 koronát hozott. A felülfizetések külön lesznek nyugtázva. (—ros.)

A „Vasárnapi Ujság” január 27-iki száma a szokott válogatott tartalommal jelent meg. Illusztrációi között érdekes fölvételeket mutat be az orosz frontról, melyek az oroszok s németek cserekereskedését és a fronton naponta szokásos barátságos összejövetelekről készültek, továbbá a breszt-litovszki tárgyalásokról. Többi képei közt *Magyar-Mannheimer Gusztáv*, a kiváló festőművész műtermét mutatja be cikk kíséretében s a *Nemzeti Színház* új *Shakespeare*-előadásáról, a *Mar-Sabai* sziklakolostorról stb. *Szemere György* eredeti regényén és a fordított regényen kívül elbeszélést *Nagy Lajostól* és költeményt *Pap Zoltántól* közöl e szám. A VASÁRNAPI UJSÁG előfizetési ára negyedévre 10 korona. Megrendelhető a VASÁRNAPI UJSÁG kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a KÉPES NÉPLAP, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

TANÜGY.

Hadbavonuló tanulók tanulmányi kedvezménye. A hadvezetőség rendelkezése szerint az 1900-ban született és a január havában népfelkelői bemutatószemlén alkalmasnak talált ifjak febr. 6-ikán fegyveres szolgálatra bevonulni tartoznak. Hogy azonban az illető ifjak, akik a középfokú iskolák (főgimn., főreálisk., tanítóképző-intézet) utolsó és utolsóelőtti évfolyamának tanulói, tanulmányi szempontból hátrányt ne szenvedjenek, a közokt. miniszternek a hadvezetőséggel történt megállapodása értelmében ezeknek bevonulási határideje március 15-ikéig halasztatott el avégből, hogy a részükre szervezett tanfolyamokon az illető osztály tananyagát elvégezhessek s a legfelső osztálybeliek az érettségi bizonyítványukat, illetve tanítói oklevelüket megszerezhessek.

Tanítói kinevezés és beosztás. A közokt. miniszter a hadban levő tanítók helyettesítésére való kiküldéssel vármegyénk területére újabban a következő tanerőket nevezte ki renál. elemi iskolai tanerőkké, illetve óvónőkké, u. m.: Adamkovics Erzsébet okleveles tanítónőt (beosztva a sárosbogyáni állami elemi iskolához), Tomanóczy Lajos okl. tanítót (beosztva a galbatői róm. kath. el. iskolához), Jacsó Ella okl. tanítónőt (beosztva a magyarapronczai áll. el. iskolához), Ebergényi Mária okl. tanítónőt (beosztva a pillerpekléni g. kath. el. iskolához), Puha Erzsébet okl. tanítónőt (beosztva a somosi g. kath. el. iskolához), Fodor Irén okl. óvónőt (beosztva a tapolyhanusfalvai ev. iskolához), Vági Erzsébet okl. óvónőt (beosztva a tapolyhermányi ev. iskolához), Szloboda Karolin okl. óvónőt (beosztva az abosi ev. iskolához), Kachnics Anna okl. óvónőt (beosztva a berkii ev. iskolához) és Jablonczay Irén okl. óvónőt (beosztva a tótselymesi r. kath. el. iskolához).

Tanonciskolai szakfelügyelői megbízás. A közokt. miniszter a folyó tanévre a vármegye összes iparostanonciskoláinak szakfelügyeletével *Bicanic* László iglói áll. ipari szakiskolai igazgatót és az eperjesi kereskedőtanonciskola szakfelügyeletével dr. *Vadas* József székesfővárosi felsőkereskedelmi iskolai igazgatót bízta meg.

MULATÓ.

Rajzok. □ **Fonák helyzetek és más egyebek.**

Az apósom és a házi orvosunk. Mikor Nyitráról ideköltöttünk, velünk jött a mi kedves emlékeztető kedves apósum is, aki itt, Eperjesen morzsolta le az aranylétének utolsó szemorait és miután azzal is elkészült, megtért őseihez. Nagyon kedves, kedélyes, jó ember volt. Egész Nyitramegye csak úgy ismerte, hogy a Marci, a mi Marcink. Fiatal korában délceg, keménykötésű magyar volt, akin a díszmagyar és a fringia annál jobban állt, mert mögötte két birtok is kezeskedett a becsületért és egyéb magyar virtusokért.

Az Üstökösben Jókai is tollára vette egyszer és megírta róla azt a nevezetes esetét, mikor Marci barátunknak magával a királlyal gyűlt meg a baja. Az alkotmány helyreállta előtt történt — írja Jókai —, hogy egyszer a Felső Nyitrát is meglátogatta, hol a megye és a város dignitásai azon illő fénytel és pompával a vasuti állomáson várták és fogadták az ifjú uralkodót. A díszes társaságban ott feszengett Marci barátunk is, kin a téglavöröszínű, arannyal bőségesen kihányt brokátzrinyi, a csalma, a forgó, a gyöngyök ezeregyéji ködbe emelték és szinte eszményesítették emberünk minden anyagságát.

Éljen! Éljen! — zugott a tömeg, mikor a vonat berobogott és miután ez is, az is elmondta a mondókáját, az ifjú fejedelem azon kegyesen egy kis cerclét tartott és — nevezetes! — barátunk, Boróczy Mártonhoz közeledett, aki —

egy látszik — délceg mivoltával az uralkodónak is megtetszett.

A szintén fiatal Felső jóindulattal kezelte a leventét és ismert hódító tekintetével és igen sok leereszkedéssel nézett a turáni vércse sárja szeméibe.

— Wie heissen Sie?

Hja! Az az átkos német nyelv! Marci barátunk még csak nem is törte, de azért, már csak szégyenben nem marad, hát bátran kivágta, hogy:

— Boróczy von Marci.

Mintha egy kis elfojtott nevetés nesze támadt volna a társaságban, de azt a Felső észre nem vette és tovább faggatta a vitét, hogy:

— Und was sind Sie?

No, az irtalmát! Hát hiszen tiszteletbeli megyei esküdt volnék vagy mi, de hogy mondják ezt németül?! Valami svöre, i svere, tu svere, er svere; hát csak kivéle:

— Comitatusvere, ad honores.

De erre már a Felső is édesen kacagott és most már azon kendőzetlen animóval még azt is megkérdezte tőle, hogy:

— Sind Sie schon verheiratet?

— Nein, Herr von Kaiser, ich bin noch Jungfrau.

— Das glaubt Ihnen der Teufel!

— mondta a Felső és aztán rajta is, meg a társaságon is elemi erővel tört ki a nevetés, mely újra meg újra erőt vett mindnyájukon. Nyitrában sokáig emlegették az esetet és a főispán, az Odeschalchiak, gróf Hunyadyék és más előkelőségek is igen kegyelték Marciat már azért is, mert egyszer, akkor, olyan nagy-szerűen hangolta, jókedvre derítette Ferenc Józsefet, a későbbi nagy királyt.

Itt Eperjesen, a régi kedélynek és dicsőségnek ő már csak a roncsait hurcolta magával, mint nyugalmazott árvaszéki ülnök azon széreny visszavonult, barátok után se nézett és éppen csak főorvosunkkal, Márkus bácsival értették meg egymást igazán. Örökösen évődtek egymással. Ő a nálánál jóval fiatalabb házi-orvosunkat Márkus bácsinak, ez meg őt fiatal urnak gunyolta. Az öregur gyengéi közé tartozott az is, hogy szörnyen félt a haláltól

és ha akármilyen kis baja volt, hát mindjárt: jöjjön az orvos, küldjétek orvosért.

Egy reggel az történt vele, hogy a balkeze fején egy ezüstforintnyi nagyságu bőrhámlás támadt, a bőr ott úgy fityegett, mint egy kis zászló. Mi ez? — fordult hozzánk. Semmi, apa, talán álmodban felvakartad vagy valamihez odaütötted a kezedet — mondtuk neki. A ja, akkor azt tudnám, fájt volna; orvost, hívjatok rögtön orvost. Márkus bácsi el is jött és megnézte az öregurat.

— No, mi az, fiatal ur? — kérdezte tőle.

— Kérem, Márkus bácsi, mi ez? — és odartotta neki a kezét, de mindjárt azt is hozzátette, hogy most már meghalok?

— Ami a bőrt illeti, fiatal ur, az semmi, az egy rossz, öreg bőr, amely könnyen szakad; ami pedig a halált illeti, hát igenis meghalsz, de vigasztalódj, én is meghalok.

— Igen, igen, de ezenkívül én mostanában még igen sokat trüsszentek is, hát ez mi?

— Erre is csak azt mondhatom, hogy váljék egészségedre és engemet ilyen bolondságokkal ne háborgass. No pá, fiatal ur!

— Pá, Márkus bácsi!

Lamos József.

Mozgósínházak műsora.

OLYMPIA:

Vasárnap: *A diadalmasszony* Franceska Bertinivel.

Kedden: *Tűnő napsugarak*, az idény legszebb filmje, Lydia Borellivel.

Csütörtökön: *A tryton*, fantasztikus történet. Főszerepben Húszár Károly. *Az amerikai párbaj*, dráma Lauritzen és Verdiérel

URÁNIA:

Vasárnap: *Szívek diadala* Lotte Neumannal.

A cowboy-király, vígjáték 3 felv.

Szerdán: *A rejtélyes hirdetés*, Nick Fantom kalandja. *Házasság akadályokkal*, vígjáték.

■ **Az Olympia- és Uránia-mozgók részére a jegyelőjegyzé-**

■ **seket a Haltenberger-féle ruhatisztítóüzletben veszik fel.**

Felelős szerkesztő:
dr. Rosenberg Teofil.

Kiadótulajdonos:
dr. Koós István.

Meghívó.

Az EPERJESI TAKARÉKPÉNZTÁR
1918. évi február hó 20-ikán délután 3 órakor Eperjes szab. kir. város tanácstermében tartandó 73-ik üzletévi
rendes közgyűlésre

a t. c. részvényeseit azon kérelemmel hívja meg, hogy a tárgyak fontosságánál fogva, lehetőleg teljes számmal megjelenni sziveskedjenek.

Amennyiben ezen közgyűlés nem lenne határozatképes, az újabb — ugyancsak Eperjes szab. kir. város tanácstermében tartandó — közgyűlésnek határidejét

1918. március hó 7-ik napjának délután 3 órájára tűzi ki.

Ezen újabb közgyűlés a megjelent részvényesek számára való tekintet nélkül határozatképes.

□□□

□□□

A közgyűlés tárgyai:

□□□

1. Társulati elnök választása.
2. Az igazgatóság évi jelentése.
3. A zárszámadások előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
4. Az 1917. évi mérleg megállapítása, a nyereség hováfordítása és a felmentvény iránti határozathozatal.
5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság együttes indítványa az alapítókének emelése s az alapszabályok 4. §-ának megfelelő módosítása iránt.
6. A felügyelő-bizottság egy tagjának választása egy évre.

Eperjes, 1918. január 29-ikén.

Az igazgatóság.

Jegyzet. Esetleges meghatalmazások legkésőbbben 1918. február hó 17-ikének déli 12 órájáig nyújtandók be az igazgatósághoz.

Gazdasági, Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság Bártfán.

Meghívó a Gazdasági, Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság Bártfán 1918. évi február hó 14-ikén délután 2 órakor az intézet helyiségében tartandó

XIII-İK ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE.

Napirend: 1. Jegyzőkönyvvezető kirendelése és két részvényes kiküldése a jegyzőkönyv hitelesítésére. — 2. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletéről. — 3. A felügyelő-bizottság jelentése. — 4. 1917. évi zárszámadások előterjesztése. — 5. Határozat a felmentvény iránt. — 6. A tiszta nyereség felosztása. — 7. Esetleges indítványok.

Az alapszabályok 39. §-a értelmében: A közgyűlésen csak személyesen megjelenő oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább 30 nappal nevére iratott, a részvénykönyvbe bevezetett és aki részvényét, illetve a részvényt és a meghatalmazást a kiküldött bizottságnál í. évi február 11-ikén délelőtt letétbe helyezte.

Bártfa, 1918. január 25-ikén.

Dr. Artim Mihály s. k.,
társasági elnök.

Vagyon	Mérleg-számla.	Teher	Tartozik	Nyereség- és veszteség-számla.	Követel
Készpénz .. 21,847 06	Részvénytőke .. 180,000 —		Költségek:	Kamatok:	
Pénzintézeteknél elhelyezve .. 285,551 56	Tartalékalap* .. 41,532 —		Tiszti díjak .. 7,972 32	Értékpapirkamat .. 20,021 46	
Értékpapirtárca:	Házalap .. 3,500 —		Drágasági pótlék .. 3,250 —	Váltókamat .. 25,391 87	
110,000 K. n. é. 6 1/2% hadi- köölcsön .. 94 — 103,400 —	Adómentes hadi- tartalék .. 22,000 — 247,032 —		Üzleti költségek .. 5,323 80	Jelzálogkamat .. 12,125 65	
50,000 K. n. é. 5 1/2% hadi- köölcsön .. 89 50 44,750 —	Takarékbetét .. 1,467,811 42		Adók és közterhek .. 3,323 34	Kötvénykamat .. 650 50	
250,000 K. n. é. 5 1/2% állampénztárj. .. 100 — 250,000 —	F.-számlabetét .. 40,513 89	1.508,325 31	Intézeti ház adója .. 476 74	Folyószámlakamat 12,581 22	
100,000 K. n. é. 5 1/2% állampénztárj. .. 99 40 99,400 —	Letétek 11,180 10		Kamatok:	F.-számlab.-kamat	
2400 K. n. é. 4 darab	Hitelezők .. .. 234,259 —		Takarékbetét-kamat 42,182 17	pénzintézetektől .. 7,171 95	
Moktár-részv. a 1050 — 6,600 —	Fel nem vett osztalék .. 1,558 —		F.-számlabetét-kamat 1,213 85	Előlegkamat .. 24 02	77,966 67
4000 K. n. é. 10 darab	Átmeneti tételek és kamatok 4,645 53		Betétkamat-adó .. 4,339 61	Díjak és jutalékok .. 7,751 71	
Sárosvárm. Takpénztár- részvény .. 500 — 5,000 —	Egyenleg, mint 1917-ik évi nyereség 10,800 83		Leírások:	Házi jövedelem .. 2,222 12	
600 K. n. é. 3 drb Borsod- Miskolczi malom-rész- vény .. 1150 — 3,450 —			Irodai felszerelésből 300 —		
100 K. n. é. 1 drb Pesti Házi Takarékpénztári nyer.-kötv. a 100 — 512,700 —			Házalpra .. 500 —		
Váltótárca 441,995 47			Követelésekből .. 257 84		
Jelzálogköölcsön 187,221 08			Adóm haditart.-ra. 8,000 —		
Kötvényköölcsön .. .. 5,730 —			1917. évi nyereség 10,800 83		
Előlegköölcsön .. .. 200 —					
Folyószámlaköölcsön 415,440 74					
Pénzintézeti Közp. üzletrész .. 1,200 —					
Intézeti ház .. .. 78,335 —					
Felszerelés .. .. 1,400 —					
Átm. hátr. tételek és kamat 66,176 86					
2.017,800 77		2.017,800 77		87,940 50	87,940 50

Bártfa, 1917. december 31.

Ezidei hozzájárulással: 43,200 — K.

Könyvelésért:

SCHIMKÓ JÁNOS s. k.

WIEDMANN GUSZTÁV s. k.

MEISLISCH M. WOLF s. k.

FURIA KÁROLY s. k.

Az igazgatóság:

SZLABEY MÁTYÁS s. k.,
ig. elnök.

DR. RADÁCS GYULA (hadbavonult).

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság:

NYÉMETZ ISTVÁN s. k.,
f.-b. elnök.

BIHARY EMÁNUEL s. k.,
ig. alelnök.

VIESZT GYULA s. k.

SZUTÓRISZ RÓBERT s. k.

JUSTH ALFRÉD s. k.,
ügyvezető és pénztáros.

BRUNHUTT IZRAEL s. k.

FUEDEM IZRAEL s. k.

BUCHNER ÉS MOSKOVITS

□ GÉPGYÁR-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

EPERJES, Lőcsei-út 42. szám.

□□□

Nagyban gyárt és állandóan raktáron tart :: modern

hálószoba-berendezéseket

tömör tölgy-, gőzölt bükk-, vörösfenyő-s jávorfából. Készít továbbá rendelésre bármilyen furniros vagy tömör keményfa-butorokat.

Gépműhelyében elvállal

gépjavításokat és mindenféle lakatosmunkákat. □□□

Eladó ház.

Az Eperjes, Fürdő-utca 4. szám alatti — 4 szobát, konyhát, pincét, zárt folyosót és mellékhelyiségeket tartalmazó ház szabad kézből, jutányos áron eladó. Értesítés nyerhető Szabó Mihály megyei irodaigazgatónál Egerben. ::::

Elveszett

Legenyemihály állomás előtt egy **kézitáská**, melyben különböző katonai iratok, fuvarlevelek és más nyomtatványok voltak. Az iratok Pollák Bernát névre szólnak. — Megtalálóját kérem a táskát, vagy legalább az iratokat címemre elküldeni, amiért tőlem 100 kor. jutalmat kap.

Grosz Hermann
Ungvár, Fűzes-u. 3. sz.

Középiskolai és polgári iskolai magánvizsgákra

osztályösszevonással, érettségire a leggyorsabban, felelősség mellett készít elő

Zsoldos Tanintézet

Budapest, VII., Dohány-u. 84. Telefon 32-40.

□ Ismertetőt küld az igazgatóság. □

VISZKETEG!

Rüh, sömör és mindennemű bőrbaj biztos gyógyszere a

BORÓKA-KENŐCS.

Nem piszkít és szagtalan. Ára 3, 5 és 9 kor. Hozzávaló Boróka-szappan 5 kor. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrös. — Eperjesen kapható Kovaliczky Pál és Pálesch Árpád gyógyszerésztárában.

Eladó

szepesújvári bér-gazdaságom fel-
oszlata folytán :: az összes

élő és holt felszerelés

(frízi, pinzgauai és bonyhádi fejőstehenek, növendékmarha, tenyész bikák, ökrök, anyajuhok, gazdasági gépek, cséplőgép és egyéb gazdasági felszerelés).

Fränkel Albert, u. p. Szepesváralja.

Malomipari és Árúforgalmi R.-T.

Sürgőny cím: BUDAPEST Telefonszám:
Malombank V., Gizella-tér 3. :: 134-94. ::

Konyhakerti magvakat

— míg a készlet tart —

napi áron szállítunk.

A nagy maghiányra való tekintettel a rendelések csak a beérkezés sorrendjében vehetők figyelembe.

Csiraképességért, tisztaságért szavatolunk.

HIRDESSÜNK

AZ EPERJESI LAPOKBAN!